

Kadınlar Demokratik Komünal Ekonomiye ve Yoksulluğu Konuşuyor

Tarih: 13-14.07.2024

Yer: Van Barosu Cumhuriyet Keskin Konferans Salonu

Amaç: Kooperatif modelinin kadınların ekonomik bağımsızlıklarını nasıl destekleyebileceği hakkında bilgi paylaşımında bulunmak ve deneyimleri aktarmaktır. Ayrıca yeni işbirlikleri kurma fırsatları yaratacak, ilham verecek tartışmalar yapmak.

Açılış Konuşması

Açılış konuşmasında Evin Kadın Kooperatifinin kuruluş süreci, yaşanan zorluklar, ortaya çıkan deneyimler katılımcılarla paylaşıldı. Kuruluşun amacı yerelin kültürünü yaşatmak, alternatif ekonomik faaliyetler oluşturmak, kadının toplumsal konumunu güçlendirmek ile birlikte yaşamın her alanında kadın bakış açısını güçlü kılmak ile beraber temelde kadınların ekonomik yaşama katılımını ve istihdamını artırmak olduğu vurgulandı.

Evin Kadın Kooperatifinin faaliyetlerini içeren kısa bir sinevizyon gösterisi sonrası oturuma geçildi.

Evin Kadın Kooperatifinin öncülüğünde gelişen çalıştay da yaşanan ekonomik ve siyasal kriz ve beraberinde getirdiği sorunların kadınların sosyal ve ekonomik yaşamını nasıl etkilediği tartışıldı. Ekonomik ve siyasal krizin yarattığı tahribatlar ile başa çıkabilme ve aynı zamanda kadınlar açısından yeni mücadelede ve dayanışma ağları üretme potansiyeli taşıyan bir alternatif ekonomik model olarak kooperatifçiliğin yeri ve önemi vurgulandı.

- Oturum 1: Kadın Bütçesi ve Ekonomi

1. Konuşmacı: Kadının Ekonomideki Rolü: Zerrin TÜRK (Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Gen.Sektr.Yrd.)

1. Oturumda ele alınan kadının ekonomideki rolüne dair sunumda; Tarihsel süreç içerisinde ekonominin geçirdiği dönüşüm ve bu dönüşümle birlikte kadın emeğinin ve yaratımlarının nasıl yok sayıldığı, sömürüldüğü ve kadının köleştirildiği,

Kapitalist ekonomik modelin, yaşamın ve doğanın her alanında yarattığı tahribat ve eşitsizliklerin günümüzde yaşanan her türlü sorunun kaynağı olduğu gibi kadının kimliği ve yaşamı üzerinde de yoğun bir tahakküme dönüştüğü belirtildi.

Ayrıca; sömürü ve talana dayalı kapitalist sistemin yarattığı sınıflı bir toplumun, çelişki ve sorunlarıyla nasıl bir mücadele ve alternatif yaşam alanları, ekonomik ilişkiler inşa edilebilir bunun üzerinde durulması gerektiğine vurgu yapıldı.

Kooperatifçilik ve yerel deneyimler bağlamında, kadın kooperatifleri sadece birer mal ve hizmet üretim noktası ve kadınların ekonomiye katılımı ile sınırlı birer organizasyon olmadığı aynı zamanda kooperatiflerin uzun yıllardır süregelen kadın hakları mücadelesinin somutlaşmış birer çıktısı olduğu vurgulandı. Kadın Kooperatifçiliğinin, kadının toplumsal yaşamın her alanında özne olma ve yaşamı örme konusundaki özelliği bölgedeki kadın kooperatiflerinden örnekler ile sunuldu.

2. Konuşmacı: Bütçe Dağılımı: Gülcan KAÇMAZ SAYYİĞİT (DEM Parti Van Milletveili)

Oturumun **Bütçe Dağılımı** konusunun ele alındığı sunumunda **Bütçe nedir? Bütçe hakkı nedir? Bütçe dağılımı nedir? Bütçe ve savaş, bütçe ve kadın ilişkisi ve Alternatif bütçe nedir?** Konularına ilişkin aktarım yapıldı. Devletin güvenlik ve savunma politikalarının Türkiye ekonomisine olumsuz etkileri vurgulandı. Ülkenin Güvenlik ve savunma harcamalarının gereğinden çok fazla oluşunun yarattığı ekonomik yükün, toplumun kırılgan kesimleri olan kadın, çocuk, engelli, yaşlı ve yoksullar üzerinde yıkıcı etkilerinin olduğu belirtildi.

Bütçe planlaması ve gelir dağılımı ile ilgili konuların toplumun her kesimiyle birarada yürütülmesi gereken bir çalışma iken mecliste kapalı kapılar ardında yürütülmekte olduğuna dikkat çekildi. Aynı zamanda bütçe de kadınların, farklı cinsel kimliklerin, çocukların yok sayıldığını, bütçenin eril ve bunun yanı sıra sermaye sınıfını destekleyen ve güçlendiren bir sisteme hizmet ettiği vurgulandı. Mecliste plan bütçe komisyonunda yer alan katılımcı, DEM Parti olarak meclisin bütçe planlama sürecinde hükümet ve diğer partilerden farklı olarak, daha çok halktan yana ve toplumun her kesiminin eşit

yararlandığı bir alternatif demokratik bütçe modelini savunduklarını belirtti. Bu bütçe modeline göre; emekten yana adaletli bir gelir bölüşümü, toplumsal barışı savunan, doğa ile uyumlu kalkınma ve büyüme, toplumsal cinsiyet eşitliği, eşit yurttaşlığın tesisi, çocukların ve engelli haklarının korunması, doğadaki iktisadi kaynakların ve varlıkların gerçek anlamda etkin ve verimli kullanımını sağlayan bir anlayışı geliştirmek için mücadele ettiklerini belirtti.

3. Konuşmacı: Toplumsal Cinsiyet Duyarlı Bütçeleme: Selma Değirmenci (Akademisyen-Yazar)

1. oturumda yer alan bir diğer konu **toplumsal cinsiyet duyarlı bütçeleme**nin ele alındığı sunumda; gelir dağılımının nasıl yapıldığı temel sorunlardan biri olduğu vurgulandı. Dünyada toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunun 1980'lerin sonuna doğru örnek teşkil edecek tartışmalar ile başladığı, fakat 2000'li yıllarla birlikte bu alandaki tartışmaların yaygınlaşma sürecinin kısa bir tarihi aktarıldı. Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeler, her bireyin kendine özgü ve çeşitli ihtiyaçlarını göz önünde bulundurup analiz ederek, kaynakların adil bir şekilde dağıtılması ve erişilmesi için çaba gösteren bir yaklaşım olduğu tanımlandı. Paranın yönetimi genel anlamda eril, erkek, hetero olduğu ve bu anlayış tarafından kararların verildiği vurgulandı. Bu anlayış tarafından dışlanan kesimlerin yüksek bir sesle gereksinimlerini karşılayacak bütçeyi talep etmesi gerektiğinin önemli olduğu vurgulandı.

Bütçelemeyi sadece merkezi hükümet ve yerel yönetimler boyutuyla ele almanın yeterli olmadığı, toplumsal alanın her noktasında sorgulanmasının gerekliliği vurgulandı. Bütçeleme için Kadın kooperatifleri, üniversiteler, farklı meslek ve üretim alanlarında sorgulamanın yaratacağı etkinin önemi vurgulandı. Örneklenen bu alanlarda yaygın hiyerarjik ve eşit olmayan ilişki örüntüleri olduğu; Böylelikle eşit, adil, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçeleme ne olduğu nasıl bir yol izlenmesi gerektiği aktarıldı.

Bütçeleme aşamasında;

- Bütçe okur yazarlığının artırılması,
- Şeffaflığın sağlanması,

- Mevcut bütçenin doğru analizi,
- İşleme ve izleme mekanizmalarının işletilmesi,
- Elde edilen veriler ve uygulamaların sonuçlarını takip etme, ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilerek gereksinimleri yeniden yapılandırmak
- Temel soru ve bir yol haritasıyla hareket etmek.
- Türkiye örneklerine bakmak
- Patriarkal kapitalist sisteme karşı feminist mücadeleyi yükseltmek.

Feminist yaklaşım doğrultusunda, mevcut sistemin kendini dayattığı yöntem, doğru temelde eleştirdiği için sistem tarafından kadın kazanımlarına ve mücadelesine yaklaşım daha sert ve kadınları görmezden gelmek olduğu vurgulandı.

- Oturum 2: Kadın Girişimciliği ve Kooperatifçiliği

1. Konuşmacı: Örgütlenme Modeli Olarak Kooperatifleri: Selma Değirmenci (Akademisyen-Yazar)

Tarihsel olarak kökeni eskiye dayanan kooperatif ve komünal ekonomik model; Toplumsal ve ekonomik eşitlik iddialarını içeren, yatay bir toplumsal örgütlenmeyi hedefleyen ve kollektif üretim ile gelir dağılımını hedefleyen bir olgu olduğu vurgulandı.

Mevcut iktidarın Kooperatifçiliği sınırlamak amacıyla çeşitli yasalar oluşturduğu buna rağmen kooperatifçiliğin gelişimini sürdürerek, Türkiye’de 2012 yılından itibaren Kadın kooperatiflerinin özgün tanımı yapılıyor. Fakat bu tanımlamanın belli bir çerçevede sınırlandırılmış olmasıyla yetersiz kaldığı belirtildi.

Bunun ile beraber Kadın olgusunu eşitsizliğin ortadan kalktığı, hiyerarşinin olmadığı ve eşit bir sınıfsız toplumsal uzam olarak ele alınamayacağı; aksine kendi içerisinde hiyerarşi ve eşitsizlik barındırdığı vurgulanmıştır.

Sürekli başarı ve finansal kazanımın dayatılmasının eril tahakküm odağına hizmet ettiği vurgulandı.

Kadın kooperatiflerinin esas amacının sadece finansal başarı değil aynı zamanda toplumsal bir özneye dönüşen kadının varlığını güçlendirmek ve toplumun her alanında güçlenmesinin sağlamak olduğu vurgulandı.

Merkezi hükümet ile bazı yerel yönetimlerin kadın kooperatifleri üzerinden kadınları araçsallaştırıldığına dönük eleştiri yapılarak kadınların bu yaklaşımın farkında olarak hareket etmeleri gerektiği vurgulandı. Daha özerk kadın kooperatiflerin varlığı sürdürülebilirlik açısından daha güçlü olduğu fikri öne sürüldü.

Afet, salgın gibi kriz dönemlerin de kadının ekonomik desteğine dair pozitif yaklaşımlarının sorgulanması gerektiğini bu durumun yeniden kadınların iş yükünü ve emek sömürsünü artırabileceğini öne sürüldü.

Kadın Kooperatiflerinin oluşum sürecinde ilkesel ve politik yönün açık olması gerektiğini çünkü devam eden koşullarda bazıları sorun yaşanabileceğini ve kadının yaşam stratejisine denk olmayan durumlar gelişebileceği vurgulandı.

Birbirinde haberdar bir kadın ağı gerekli ve bu ağa özellikle kamusal alana kendini zorlayacak o ağa dahil olmaya istekli üreticir kadınlara ulaşmanın önemli olduğu vurgulandı.

Kooperatifçilikte sadece üretim sürecinin değil üretim sonrası satış ve dağıtımının önemli olduğu üretim sonrası sürecinin de kooperatifleşmesi gerektiği Türkiye’de bu anlamda bazı örnekler olduğu vurgulandı. Örneğin, belediyelerde desteğiyle nakliye kooperatifleri kurulabilir.

Göçmen kadınların sorunları konusunda göçmenlerin, kooperatife üye olabilmesi için tc vatandaşı olma zorunluğu var. Göçmenlerin yaşadığı sorunları çözmek ve destek olmak açısından devlet politikalarına üyelik konusunda baskı yapılabileceği önerildi.

2. Konuşmacı: Kadın Girişimciliği ve Karar Alma Süreçlerine Katılım: Nevin İL (DTSO Başkanı)

Kadın ve ekonomi konusunun önemi ısrarla vurgulandı. Ekonomik yaşamın farklı alanlarında yer alan kadınlara kadın örgütlenmesinin önemli olduğuna dair duyarlılık geliştirilmesi gerektiği vurgulandı.

Erkeklerin hem fiziksel hem de ideolojik olarak baskın olduğu meslek odalarında kadınların yaşadığı zorluklara ve deneyimlere değinildi. Bu deneyimlerde kadın bakış açısının bir soruna, işleyişe yaklaşım tarzının önemi vurgulandı. Özellikle meslek odalarındaki baskın erkek ve eril dilin değiştirilmesi için önemli mücadeleler verildiği aktarıldı. Örneğin, Diyarbakır'da "iş adamları" tanımlaması yerine "iş insanları" tanımını kadınların mücadelesi sayesinde dönüştüğü vurgulandı.

Kadınların örgütlenerek sermayedeki veya pastadaki payını almada ısrarcı olmaları gerektiği vurgulandı.

İş kadınlarının meslek odalarında kadın girişimcilerin örgütlendiği ve katılımının sağlandığı kadın meclislerinin nasıl kurulduğu aktarıldı. Kadınlar tarafından kentin tüm sorunlarının konuşulduğu bir meclis. Kadınlar için yeni alternatif bir dayanışma sahası oluşturması açısından oldukça önemli bir deneyim olduğu belirtildi.

Ayrıca meslek odalarında kadının yeri, varlık bulma süreçleri eril aklın organize gücüyle karşı karşıya kaldığı ve bu alanda kadınların yer bulmaması için birçok engel oluşturduğu vurgulandı.

3. Konuşmacı: Kadına ve Kadına Kooperatiflerine Yönelik Hibeler: Sakine TURAN (Kırsal Kalkınma Hibe Danışmanı)

Hibe ve Teşvik tanımı yapılarak hibenin, Yapılacak yatırımın toplam tutarı üzerinden belli bir kısmının karşılıksız olarak desteklendiği bir kavram olduğu, teşviğin ise yapılan yatırımın daha çok vergi vb muafiyetleri kapsadığı ifade edildi.

AB fonlarının Kadın ve Kooperatifleri için başvuru puanına pozitif etki ettiği ve her ne kadar verilecek destek herkese eşitte olsa bütçe ile ilgili kısıtlar olduğunda kurumların puan durumlarını esas aldığı bu nedenle kadın ve kadın kooperatifleri destek verilmesinde avantajlı duruma geçtikleri aktarıldı.

Ayrıca Van ilinin Güneşten faydalanma süresi uzun olduğu için YENİLEBİLİR ENERJİ yatırımları için uygun bir yer olduğunun ve bu yönlü yatırımların arttığını ifade etti.

Gevaş –Gürpınar Başkale (Norduz) bölgesi Norduz koyunu ve toplamda ilimizin koyunculukta Türkiye’de 1. Sırada olduğunu ve bu yerlerde koyun yetiştiriciliğinin ekonomik değerli yatırımlar olduğunu aktardı. Başta Van otlu Peyniri ve koyun yünlerinin değerlendirilmesinin yerel ekonomik kırsal kalkınmaya yönelik faaliyetler olduğunu ve değerlendirilmesi gerektiği aktarıldı.

Bunun yanı sıra Van ilinde jeotermal enerji kaynaklarından faydalanarak seracılık ve sağlık (jeotermal) turizmi için faydalanabileceği ifade edildi.

İlimiz Bahçesaray, Çatak ve Gevaş bölgelerinde arıcılık ve ceviz üretiminin önemli bir gelir kaynağı olduğunu ve bölgelerde mevcut yerel ürünlerin gen kaynakları kullanılarak aşılama ile ceviz bahçeciliği, fındık ve fıstık bahçeciliğinin yapılmasının ekonomik değerli çalışmalar olduğu aktarıldı. Bu lokasyonlarda başka bölgelerden getirilen ceviz vb. yetiştiriciliğinin kırsalda özendirilmesi çalışmalarının yapıldığını ve bu politikalar ile uygulamaların yanlış olduğu vurgulandı. Çiftçilerin (yöre halkının) bu tarım politikalarına karşı korunması gerektiği ifade edildi. Çiftçinin doğrudan bilgilendirilmesi ve sahada bahsedilen çalışmaların yapılmasıyla kuşaklara aktarılabilmesine değinildi. Çünkü daha çok verim elde edilecek argümanıya bu tür sağlıksız çalışmaların yürütülmeye çalışıldığı dile getirildi.

Özalp ve Özalp’ e giden yolda birçok hayvancılık tesisinin yapıldığını ve bu tesislerin daha çok büyükbaş hayvancılık tesisleri olduğunu ifade ederek, ileriki bir zamanda orada elde edilen hayvan gübrelerinin olgunlaştırılıp fermente edilmesiyle kompost gübre çalışmalarının gerçekleştirileceğini ve bu elde edilen kompost gübrelerin park bahçelerde ve seralarda kullanılabileceği önerildi.

Tuşba ve Erciş ilçelerinin hem turizm, hem büyükbaş hayvancılık için önemli ilçeler olduğu ifade edilerek bu ilçelerde özellikle süt üreten tesislerin varlığının güçlendirilmesi ve mandıra faaliyetlerinin hayata geçirebileceği (yoğurt peynir vb. imalatlar yapılabileceği) aktarıldı.

Erciş, Muradiye ilçelerimizde mutlaka turizm için butik otel ve bungalov tarzı işletmelerin kıyı kesimlerine yakın yerlerde yapılarak, çevre düzenlemeleri ve park hizmetleri ile hem hizmet hem gelir üreten alanlara dönüştürülebileceği ifade edildi.

Edremit ilçesinde mutlaka turizm ve özellikle gastronomi turizmi için yerel yönetimlerden belediyelerin veya yerel kadınların odağı olduğu “Mezopotamya Mutfağı”nın hayata geçirilmesinin gerekliliği vurgulandı. Van ilinin destinasyon için ilk adımlarını attığını ve bu sürece dahil olmanın elzem olduğu ifade edilerek bu durumun hem kültür, hem turizm, hem de kadın boyutuyla bu çalışmaların yerel ekonomiye kazandırılması gerektiği önemle vurgulandı.

Van Organize Sanayi Bölgesinde özellikle tekstil üretimleri için il dışından gelecek yatırım yapan tesislerin sermayelerinin de gelmesini sağlayacak şartların konularak düzenlenmesi gerektiği ifade edildi. Çünkü bu şekilde ancak yerel ekonomiye de katkıları olacağına dikkat çekildi. Bu prosedürü iş insanlarımız (özellikle OSB yönetimindeki iş insanlarımız) ve mütevelli heyetine dahil olan yerel temsilcilerimiz ile yağacağımız görüşmelerle sağlayabileceğimiz ifade edildi.

Oturum 3: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizlikleri

1. Konuşmacı: Kadınların Karar Alma Süreçlerine Katılımı ve Toplumsal Cinsiyet Mücadelesi: Gülten MADENLİ (İsmail Beşikçi Vakfı Yön.Kur.Üye.)

Katılımcı Kürt tarihi ve Kürt toplumunda kadının yeri, rolü ve cinsiyet ilişkilerine dair aktarımlarda bulundu. Ayrıca kadın kimliğinin Kürt toplumsal yapısında önemli, kimi yerde eşitlikçi ve güçlü yönleri olduğuna vurgu yapıldı.

2. Konuşmacı: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizlikleri: Ecehan BALTA (Yazar)

Üçüncü oturumda toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusu tartışıldı. Katılımcı, özellikle çalıştay gibi kadınların biraraya geldiği platformların karşılıklı bir öğrenme ve deneyimleme süreci olduğuna dair önemi vurgulandı. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kitleriyle artık eşitsizlikler ölçülebilir hale geldiği aktarıldı. Ölçüm kriterleri olarak: ekonoimi ve fırsatlara katılım, eğitime katılım, sağlık ve hayatta kalma son olarak politik katılım olduğu aktarıldı. Diğer alanlarda belli iyileştirmeler gözlemlenirken özellikle kadınların ekonomik hayata katılımının iyileşme gözlemlenmediği vurgulandı. Kadını bu alanda sınırlayan en temel sorunun kadının ev içi bakım emeği olduğu vurgulandı.

Kadınların toplumsal yapının oluşumunda ve işleyişinde yeniden üretim emeğinin asıl etken olduğu vurgulandı.

Hem doğrudan hem de dolaylı ayrımcılıklardan kaynaklı kadınların istihdam alanlarından uzak durduğu vurgulandı. “Kadın işi” “erkek işi” toplumsal cinsiyet algısı iş sahasında kadınları hem sınırladığı hem de zorluklar ürettiği vurgulandı. Kadınları destekleyen ve koruyan yasaların sonlandırılmasının yaratacağı sorunlara değinildi. Yasaların amacı kadınların şiddete karşı koruma ve önlemeden sorumlu olduğu vurgulandı. İş yerinde şiddeti önlem yasası Türkiye tarafında imzalanmadı ama biz yinede bunu hayata geçirebiliriz belediyelerde, üniversitelerde hazırlayacağımız tutum belgesi ile gerçekleştirebiliriz. Kadınların kendi ihtiyaçlarını ikincilleştirdiği, ekonomik olarak harcamalarda kendini önelememesi, duygusal emek boyutuyla da sömürlüdüğü vurgulandı. Kooperatiflerin ekonomik şiddete karşı kadını koruyan alanlardan biri olarak vurgulandı. Bölgeler arasında farklı şiddet boyutları olmalı esas olan şiddeti önleyici ortaklaştırıcı yasaların oluşturulması gerektiğine vurgu yapıldı.

Sadece yerelde veya ülkede değil tüm dünyada kadına yönelik şiddet giderek arttığı vurgulandı.

Kadının emeği küçümsendiği gibi görünmez kılındığı aktarıldı. Cinsiyet rollerinin ve toplumda, iş hayatında kadınların yaşadığı ayrımcılık ve şiddet konuları tartışıldı. İş yeriyle ilişkili her yerden şiddeti öneleyen bir iş veren ve devlet anlayışının olması istihdama katılımı artırabilirdi. Kadınlar aynı zaman aile içi ücretsiz, sigortasız çalışanlar olduğu iş piyasasında yarı zamanlı, güvencesiz, düşük ücretler karşılığında çalıştırılıyor. Buna toplumsal cinsiyete dayalı ücret açığı olarak tanımlandığı vurgulandı. Karar alma süreçlerinde hala erkekler baskın olduğu belirtildi. Merkezi ve yerel yönetimler aracılığıyla oluşturulacak destekleyici ve koruyucu yasaların bilinç yükseltme, örgütlenme ve dayanışma ağları kadar elzem olduğu vurgulandı.

İnteraktif bir sunum gerçekleştirildi.

Soru-Cevap:

Soru-cevap bölümünde katılımcılar kooperatif ve belediye ilişkisi üzerindeki bazı sorunları gündemleştirdi. Kayyum politikalarının olumsuz pratikleri vurgulandı. Kayyım pratiklerinin ilk yöneldiği alanlar kadın merkezleri, sığınma evleri oldu. Özellikle kürdistan bölgesinde kadına dair kazanımlar yok edildiği gibi kadınların yaratımlarına da el konulduğu tartışıldı. O kurumları kendi ideolojik, dar bakış açıları çerçevesinde belli alanlarda kullanmak üzere dönüştürdüğü vurgulandı. . Kadınların kendine özgü bilgi ve deneyimlerin, örgütlü olma hallerinin savaş, afet ve salgın durumunda nasıl kolaylaştırıcı ve destekleyici olduğu yaşanan süreçlerde açığa çıktığı vurgulandı. Bir çok Kadın kooperatiflerinin sürdürülebilirliğine ilişkin bazı durumlar sorgulandı ve sürdürülebilirlik ile ilgili sorunlara nasıl çözümler getirilmesi gerektiği soruldu. Ayrıca yerel yönetimler ve kooperatifler işbirliği nasıl kurulması gerektiği konusunda tartışmalar yürütüldü. Bazı katılımcılar tarafından kürtçe anadilinde sunum ve tartışmaların yapılması gerektiği ve bunun eksik kaldığı çalışmaya dönük eleştiriler yapıldı. Ayrıca kadın kooperatiflerin sınırlı, benzer üretim alanlarına sıkıştığı üretim alanlarının çeşitlendirilmesi gerektiğine dair eleştiri ve öneriler sunuldu. Pazar alanlarının oluşturulması ve erişimi sorunu daha çok öne çıktı. Meslek odalarında kadınların yeterli varlık göstermediği, bu konuda örgütlenmede daha istekli olunması gerektiği tartışıldı. Savaş, afet ve salgın durumunda yaşanan sorunlarda kadınların rolü ve deneyimleri sorgulandı. Devlet politikalarında özellikle bütçe planlamasındaki yok sayma yaklaşımı tartışıldı. Devletin kadın üzerinden dağıttığı “yardım paralarının” bütçe sorunsalını görünmez kıldığı, ayrıca kadının bütçedeki payının sağlandığı algısı yaratılarak kadınların manipüle edildiği tartışıldı. Yoksul kadınların gittikçe derinleşen yoksulluk sorunsalında kadınların ne tür sorunlarla karşı karşıya kaldıkları tartışıldı. Yerel kaynakların kullanımının yerel kooperatifler için önemi vurgulandı. Kadın kooperatiflerinin izledikleri yöntem ve yaklaşımların eksiklikleri tartışıldı. Özellikle kadınların bütçe konusunda genel bir ilgiliye ve bilgiye sahip olmadığı tartışıldı. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, toplumsal rollerin kadınlara yüklediği angaryalar tartışıldı. İş hayatında kadınların katılımının engellendiği ve yaşadığı ayrımcılık, şiddet tartışıldı. Yasalarda kadınları ne kadar desteklediği ve koruduğu tartışıldı.

Sonuçlar:

1. Katılımcılar kadın girişimciliğinin desteklenmesinin kadınların ekonomik yaşama katılımını artırmak ve kadınların güçlenmesi için önemli olduğunu vurgulamıştır.
2. Ülkede yaşanan ekonomik krizin derin bir yoksulluk yarattığı bu durumdan en çok etkilenenlerin kadınlar olduğu görüldü.
3. Kooperatiflerin kadınların kendi arasındaki örgütlülük ve dayanışma ağlarını artırabilecek önemli alanlardan biri olduğu görüşünde birleşmiştir.
4. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için bütçe planlaması, gelir dağılımı süreçlerine kadınların aktif katılımının önemli olduğu konusu vurgulanmıştır. Daha geniş anlamıyla her kesimin kendi gereksinimlerine göre bütçedeki payını oluşturmak için toplumsal cinsiyete dayalı bütçelemenin olması gerektiği önemle vurgulanmıştır. Ayrıca hibe programlarında ayrılan bütçelerde de toplumsal cinsiyet duyarlılığının dikkate alınması gerektiği üzerinde mutabık kalınmıştır.
5. Devlet politikasındaki yardım paraları ve süspansiyonların kadınların sorunlarını çözmekten uzak daha çok kendi eşitsiz varlığını sürdürmeye çalıştığı sonucuna varılmıştır.
6. Kadın kooperatiflerin başarı özellikle finansal başarı üzerinde ele alınmayacağı fikri üzerinden birleşilmiştir. Kendine özgü kadınları dönüştürme dinamiklerinin kadınlar üzerindeki etkilerine odaklanması gerektiği ortaya çıkmıştır.
7. Mevcut hükümet politika ve yaklaşımlarının kadınların kazanımlarına dönük yıkıcı etkilerine karşı mücadele edilmesi gerektiği öne çıkmıştır.
8. Ekonomi, para yönetimi, bütçeleme süreçleri gibi erkek aklın daha baskın olduğu alanlarda kadınların sesini daha fazla yükselmesi gerektiği ve bu alanlarda daha fazla varlık göstermesinin önemli sonuçları olacağı konusunda mutabık olundu.
9. Kadın kooperatiflerinin desteklenmesi konusunda belediyelerinin rolünün önemli olmasının yanı sıra kendi öz kaynaklarını yaratabilmenin kooperatifleri sürdürülebilir kılmak için daha önemli olduğu öne çıktı.
10. Kooperatiflerin oluşum süreçlerinde amaç, ilke ve politik yaklaşımların ne olduğu en başından belirlenmesinin kadının yaşam stratejisinde önemli bir yeri olduğu öne çıktı.
11. Pazar oluşturma konusunun kooperatifler açısından hala önemli bir sorun olarak ortaya çıktığı görüldü.

12. Kooperatiflerin oluşumunda ve sonraki süreçlerinde bazı temel bilimsel etki analizlerin yapılması ve her kurum ve oluşum kendi veri tabanını oluşturması gerektiği ortaya çıkmıştır.

13. Kayyım politikalarının bölgede sadece belediyelerde değil belediyelerin desteğini alan kooperatif, dernek, vakıfları da olumsuz etkilediği görüldü.

14. Belediyeye bağlı özellikle bölgedeki kadın kooperatiflerinin güvenceli ve sürdürülebilir olmadığı sonucuna varıldı.

15. Kadın kooperatiflerin kimi yerde bölgesel kimi yerde il bazında farklı sorun ve ihtiyaçlara sahip olduğu ortaya çıktı.

16. Kadının üretim sürecindeki varlığının hep pozitif bir durum içermediği bu konuda da kadınların daha eleştirel ve sorgulayıcı bir yaklaşıma sahip olması gerektiği öne çıktı.

17. Baskın eril aklın dönüştürülmesi için kadınlar olarak her alanda etkin bir örgütlülük ve mücadele ağının olması gerektiği konusunda birleşildi.

18. Kadınların tüm farklılıklarına rağmen kadın kimliği etrafında birleşip ortak hareket etmeleri gerektiği önemli bir görüş olarak öne çıktı.

19. Kadın deneyimlerinin başarı/başarısızlık ekseninde eleştirilmesinin eksik olduğu gibi doğru temelde bir yaklaşım olmadığı konusunda ortak görüşler öne çıktı.

20. Mahkum ve hükümlü kadınların da yaşadığı zorluklar ve ihtiyaçlarının, yanı sıra yaşadıkları sorunların gündemleştirip çözüm olma noktasında çalışma yürütülmesi gerektiği ortaya çıktı. Ayrıca kadın mahkumların koşullarını iyileştirmeye dönük bütçe ayrılması gerektiği sonucuna varıldı.

Öneriler:

1. Farklı dayanışmacı ekonomik modellerin olduğu sadece kooperatif modeli ile sınırlı kalınmaması gerektiği önerildi.

2. Kooperatifçilik alanında çeşitliliğe gidilmesi önerildi. Örneğin; organizasyon, peyzaj, bakım hizmetleri, nakliye, sanat, yazarlık vb. kooperatifleri oluşturma konusunda çalışmalar yapılması önerildi

3. Kadın kooperatifleri arasında bir pazar zinciri oluşturmak

4. Kadın kooperatifleri aracılığıyla üretilen mahsüllerin halka daha ucuz ve kolay ulaşımını sağlamak

5. Satış noktalarının erişilebilir alanlarda oluşturulması
6. Belediyelerin kadın kooperatiflerinin daha çok destekleyici öncülüğünün, kadınların her alanda görünür kılma, istihdam sağlama ve ekonomik yaşama katılımı sağlama noktasında yer alması gerektiği önerildi
7. Bilimsel yöntem ve analizlerle kooperatif oluşum, bütçe planlama süreci cinsiyet duyarlı bakış açısıyla ele alınıp yapılması gerektiği önerildi.
8. Kooperatiflere katılan kadın profili üzerinde durulması gerektiği ve herkes eşit erişim koşullarına sahip olmadığı bu yönde özellikle çalışmalar yapılması gerektiği önerildi.
9. Kooperatif alanında her yerelin kendi kaynaklarına göre bütçe planlaması yapması gerektiği önerildi.
10. Gönüllü emeğimizi (eviçi ücretsiz iş emeği) sahiplenmeli ve bu konuda söz sahibi olma konusunda farkındalık geliştirilmesi önerildi.
11. Kooperatifçilik ve alternatif ekonomik modeline dair dünya örneklerine ilişkin deneyimlerden yararlanılması önerildi.
12. Değişen dünya düzenine adapte olma onun yarattığı belirsiz geleceğe dair önlem alma konusunda kadınların yoğunlaşması gerektiği önerildi.
13. Dijital çağda kadınlar nasıl konumlanır konusunda çalışma yapılmasının önemli olduğu önerildi.
14. Kooperatifler bünyesinde kadına yönelik eğitim programları düzenlenerek girişimcilik ruhunun desteklenmesi sağlanmalıdır.
15. Toplumsal cinsiyete duyarlı kooperatif modelinin yaygınlaştırılmasına yönelik politikalarda karar alıcı kurumlara danışmanlık hizmetleri sunulması
16. Bölgede mülteci ve Kürt kadınlarının doğru hizmet alması için alternatif sağlık kuruluşları oluşturmak, özellikle çok dilli hizmet sunması önerildi
17. Kadınların bütçe ve gelir dağılımı konusundaki ilgi ve bilgisinin artırılması konusunda farkındalık çalışmalarının yapılması önerildi.
18. Kadın örgütlenmesinin önceki deneyimlerin tekrar konuşulması ve canlandırılması gerektiği önerildi.
19. Kooperatifler bünyesinde ve yerel/merkezi hükümetlere baskı yapılarak kadınların sosyal ve ekonomik yaşama katılımının daha güçlü sağlanması ve iş yükünü azaltmak

için çocuk bakımevi, kreşlar, yaşlı bakımevleri, engelli bakım evlerinin organize edilmelisi önerildi

20. Kırsal yaşamda üretim ve yaşamın desteklenmesi önerildi

21. Kooperatifler bünyesinde mülteci kadın ve kız çocuklarına ilişkin oluşan sorunlarına ilişkin politika ve çalışma yürütülmesi önerildi.

22. Demokratik, ekolojik, cinsiyet duyarlı bir bütçe oluşturmak

23. Kadına yönelik eğitim programları düzenlenerek girişimcilik ruhunun desteklenmesi sağlanması

24. Toplumsal cinsiyete duyarlı kooperatif modelinin yaygınlaştırılmasına yönelik politikalarda karar alıcı kurumlara danışmanlık hizmetleri sunulmalı

25. Bölgede ve yerelde yer alan kadın kooperatiflerinin birarada olacağı “Kooperatifler Birliğinin” veya “kooperatifler platformunun” kurulması.

Tevgera Jinên Azad (TJA) ve Evin Kadın Kooperatifi